
1.0 Inleiding

- A. De KNBSB terreincommissie heeft dit handboek geschreven voor gemeenten, verenigingsbesturen en andere instanties die zich bezig houden met de aanleg en het beheer van honkbal- en softbalaccommodaties. Dit handboek dient te worden gehanteerd als norm voor honkbal- en softbalvelden.

Bij de inrichting en gebruik van een sportaccommodatie dient te worden gelet op de geldende regelgeving zoals verwoord in het 'Activiteitenbesluit' van de overheid.

Sinds 2010 wordt aangegeven wanneer een artikel van deze norm niet verplicht is maar een aanbeveling of een wens.

Met ingang van het Vademecum 2018 wordt niet meer aangegeven sinds wanneer bepaalde regelgeving van toepassing is. Om oudere regelgeving te raadplegen, dient men de oudere versie(s) van het Vademecum in te zien. De voorlaatste versie is op de website van de KNBSB terug te vinden.

Bij onduidelijkheden verdient het aanbeveling contact met de KNBSB Terreincommissie op te nemen.

- B. Bij het gebruiken van dit handboek dient men zich te vergewissen voor welk niveau de accommodatie in de toekomst bedoeld is. Voor internationale wedstrijden zijn de eisen voor de sportaccommodatie stringenter dan voor nationale wedstrijden. Zie daarom ook de normen van World Baseball Softball Confederation (WBSC) die beschreven zijn op de website: www.wbsc.org.
- C. In de onderstaande gevallen dient de accommodatie door de KNBSB Terreincommissie te worden gekeurd, waarna zij advies geeft aan het KNBSB Bondsbestuur die het veld vrij kan geven voor deelname aan de competitiewedstrijden waarvoor het veld is aangelegd:
- in geval van de aanleg van nieuwe velden
 - in geval van renovatie van velden
 - in geval van promotie naar een hoger competitie niveau

In de eerste twee gevallen dient de cultuurtechnische keuring door een keuringsinstantie (b.v.: KIWA ISA Sport) te worden uitgevoerd. Ook dienen de werkzaamheden te worden aangemeld bij het kwaliteitszorgsysteem van NOC/NSF zodat een certificaat afgegeven kan worden zodra en de keuringsinstantie en de terreincommissie van de KNBSB hun keuringen positief hebben afgesloten. Zonder dit certificaat mag op het betreffende veld geen competitie worden gespeeld.

De hiermee gepaard gaande kosten zijn voor rekening van de opdrachtgever.

- D. Voor de top-competities* geldt dat deelname alleen kan geschieden indien daarvoor door het KNBSB Bondsbestuur een licentie is verleend.
- E. Voor overleg betreffende aanleg, renovatie van of aanpassingen aan honkbal- en softbalaccommodaties kan altijd contact opgenomen worden met de vertegenwoordiger van de KNBSB Terreincommissie. Wie dit voor uw vereniging is kan teruggevonden worden op de website van de KNBSB.

Met het verschijnen van Vademecum Accommodaties 2022 (versie 2.53) zijn alle voorgaande versies vervallen.

*: top-competitie is Hoofdklasse en 1^e klasse voor zowel honkbal als softbal

-
- Bij honkbal kunnen foutgeslagen ballen tot 55 meter achter de thuisplaat neerkomen. Ook langs het zijveld komen foutgeslagen ballen buiten het veld, met een afstand van 32 meter dient rekening te worden gehouden. Achter het buitenveldhek kunnen ballen 25 meter buiten het hekwerk neerkomen (zie afbeelding 6a).
 - Bij softbal zijn de afstanden tenminste 26 tot 30 meter afhankelijk van het gebruik van het speelveld (zie afbeelding 6b).

Deze afstanden zijn geen zekerheid. Dit vanwege de veiligheid van de rondom gelegen zaken waar de geslagen ballen buiten het speelveld terecht kunnen komen.

De eigenaar van de sportaccommodatie is verantwoordelijk voor de veiligheid van personen en goederen op en buiten de accommodatie en is aansprakelijk voor de gevolgen die ontstaan bij onder andere foutgeslagen ballen indien onvoldoende maatregelen zijn getroffen.

3.1.4 Visuele horizon / Batters-eye (honkbal)

Het is van groot belang dat de slagman een goed zicht heeft op de naar hem geworpen bal. Een donkere achtergrond achter het midveld is derhalve een vereiste. Een groenvoorziening achter het midveld kan dit zicht aanzienlijk bevorderen. Indien een onvoldoende rustig uitzicht problemen voor de slagman oplevert, kan de batters-eye achter het midveldhek met twee meter tussenruimte worden geplaatst. Deze batters-eye is een donker oppervlak van 20 meter breed en 7 meter hoog. Het is niet toegestaan reclame-uitingen en andere verstorende zaken in het batters-eye gebied aan te brengen.

WBSC: Voor internationale honkbalwedstrijden is een batters-eye verplicht, met de vereiste hoogte van tenminste 10 meter, zie hiervoor ook 'Facility Standards'.

3.1.5 Berekening gravel en gras

Het speelveld, met name het gravel, dient kunstmatig te worden beregend voor aanvang van de wedstrijd en in droge periodes. Bij voorkeur wordt gekozen voor automatisch beregenen voor het gehele veld met een aparte schakelmogelijkheid voor het halfverharde binnenveld. De magneetafsluiters (hydrant put deksels) dienen buiten het speelveld, dat is buiten het hekwerk te worden geplaatst of strak tegen het hekwerk met een afdekking van minimaal 5 cm grond en gras (of gravel indien in een warning-track gesitueerd), als het niet anders kan.

De aansluitpunten voor eventueel handmatig sproeien zijn achter de werpheuvel en in de inloop van de dug-out. De berekening van het gravel is van groot belang voor de stevigheid van het gravel en voorkomt stuiven van droog gravel. Het is aan te bevelen de sproeicirkels klein te houden zodat de druppels ook klein zijn. Voor een betere bespeelbaarheid is het goed elke ochtend bij wedstrijden en trainingdagen het binnenveld te sproeien. Als het gravel droog is zal bij training en bij wedstrijden de onderlaag (lava stenen) naar boven komen wat groot onderhoud tot gevolg zal hebben (voorbeeld van berekening zie afbeelding 7a en 7b).

3.2 Definitie van het speelveld

Het speelveld is een omheind veld waarbinnen het spel reglementair overeenkomstig de spelregels wordt gespeeld. Dug-outs (zie 3.5) zijn onderdeel van de accommodatie en staan buiten het speelveld en mogen niet vrij toegankelijk zijn voor publiek.

Het gehele honkbalveld of softbalveld dient bij voorkeur te worden aangelegd met horizontale afwatering 0,25% over de veld-as, gerekend vanaf het middelpunt van de veld-as naar de backstop

2.0 Planningsnorm

Bij de aanleg van honkbal- en softbalvelden mag men er in het algemeen vanuit gaan dat bij deelname aan competities in het weekend, zonder dubbele wedstrijden dan wel zonder zogenaamde double-headers (twee wedstrijden tegen dezelfde tegenstander op dezelfde dag), per veld maximaal plaats kan worden geboden aan:

- acht normteams bij honkbal
- tien normteams voor honkbal U12 en U15
- tien normteams bij softbal

Voor een meer gedetailleerde uitwerking zie Bijlage I.

Voor kleed- en wasruimte is de norm per wedstrijdveld twee kleed- en wasruimten voor de spelers en twee kleed- en wasruimten voor scheidsrechters per één tot vier wedstrijdvelden aanwezig dienen te zijn. De softbalsport (spelers en scheidsrechters) wordt, soms tegelijkertijd, door zowel mannen als vrouwen beoefend.

3.0 Speelveld

1. Situering

De veld-as van het speelveld dient bij voorkeur zodanig te zijn gesitueerd dat slagman, achtervanger en scheidsrechter zo weinig mogelijk hinder ondervinden van het in de ogen stralend zonlicht. Voor **honkbal** en **softbal** betekent dit dat de veld-as van het speelveld bij voorkeur gesitueerd dient te worden op de windrichting: WZW - ONO (67,5°). De veld-as is de denkbeeldig getrokken lijn vanaf de thuisplaat over het tweede honk richting buitenveld. Voor **softbal** en **jeugd honkbal** zal de keuze van de situering mede afhangen van tijdsperiode waarop de meeste wedstrijden plaats zullen vinden.

Wanneer ook avondwedstrijden worden gespeeld verdient het aanbeveling de veld-as meer in de richting van het noorden (met de wijzers van de klok mee) te verschuiven.

3.1.1 Situering ten opzichte van hoogspanningslijnen

Hoewel de meningen buiten de KNBSB daarover niet eensluidend zijn, is de KNBSB van mening dat mede om praktische redenen geen honkbal- en softbalvelden onder hoogspanningsleidingen mogen worden gesitueerd.

3.1.2 Situering aanwezige bomen

Bij het plaatsen van bomen, rondom honk- en softbalvelden, dient er rekening mee gehouden te worden dat deze ver genoeg van de velden geplaatst worden, zo dat ze nooit met de kruin (ook niet deels) boven bespeelbaar gebied van de velden kunnen komen c.q. in (door) hoge hekwerken kunnen groeien. Ook dienen struiken op minimaal 1 meter van de hekwerken te blijven.

3.1.3 Veiligheid buiten het speelveld

Rekening houdend met onder meer gebruikers van de naastgelegen openbare weg, woonerven, sportvelden, woningen en andere infrastructurele facetten buiten de accommodatie dient bij de aanleg van een speelveld met standaardafmetingen te worden uitgegaan van een beschikbaar perceel van minimaal 180 x 180 meter bij honkbal en 140 x 140 meter bij softbal.